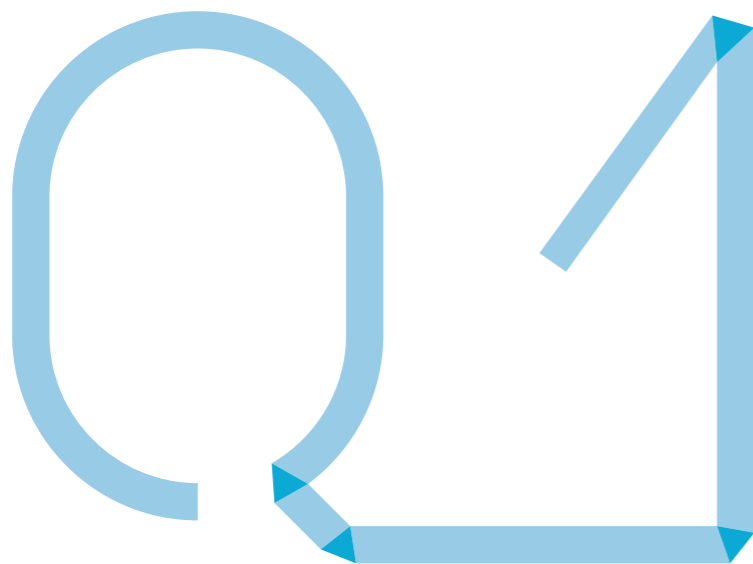

Kwartaalbericht 2017

ING CDC Pensioenfonds communiceert over de resultaten van Q1

Als je werkt bij ING voert ING CDC Pensioenfonds vanaf 1 januari 2014* jouw huidige pensioenregeling uit. Samen met je werkgever leg je maandelijks premie in om de pensioenopbouw, op basis van het middelloonstelsel, mogelijk te maken. De pensioenopbouw en de toekomstige toeslagen zijn voorwaardelijk, afhankelijk van de financiële situatie van het fonds. Wil je meer weten? Klik dan door naar de resultaten rondom [de financiële positie](#), [de beleggingen](#), [de communicatie](#) en [de bestuursbesluiten](#) in Q1 van 2017.

Wil je voorgaande kwartaalberichten bekijken? Klik dan [hier](#). Wil je checken wat een bepaald begrip, zoals dekkingsgraad of matching portefeuille, inhoudt? Je vindt ze terug in onze [begrippenlijst](#).

*Werkte je voor die datum bij ING, dan heb je mogelijk ook pensioen opgebouwd bij [Pensioenfonds ING](#).

Stijging dekkingsgraad en vrijwel ongewijzigde beleidsdekkingsgraad

De financiële positie van ING CDC Pensioenfondsen wordt onder andere beoordeeld aan de hand van de dekkingsgraad. De dekkingsgraad geeft de verhouding weer tussen het vermogen (de waarde van de beleggingen) van het fonds en de pensioenverplichtingen (alle nu en in de toekomst uit te keren pensioenen) die daar tegenover staan.

Waarom zijn er financiële buffers nodig?

Een dekkingsgraad van 100% betekent dat het fonds op dat moment precies genoeg vermogen heeft om alle toekomstige verplichtingen na te komen. Is de dekkingsgraad hoger, dan beschikt het fonds over financiële buffers. Deze dienen om schommelingen in de waarde van de beleggingen en de verplichtingen op te vangen, en voor toeslagverlening. De dekkingsgraad schommelt onder andere omdat de waarde van de beleggingen en van de pensioenverplichtingen meebeweegt met de beurskoersen en de rentestand.

Wanneer is er een reservetekort?

Om te beoordelen of er sprake is van een reservetekort, gebruikt het fonds de beleidsdekkingsgraad. Dat is het gemiddelde van de dekkingsgraden over de laatste 12 maanden. De beleidsdekkingsgraad moet aan een voorgeschreven niveau (het vereist eigen vermogen) voldoen dat per pensioenfonds kan verschillen en ieder kwartaal opnieuw wordt berekend. Bij ING CDC Pensioenfondsen is de wettelijk vereiste beleidsdekkingsgraad 122% per 31 maart 2017. Zolang de beleidsdekkingsgraad lager is dan het vereiste niveau, is er sprake van een reservetekort en blijft het [herstelplan](#) van kracht.

Wanneer is er een dekkingstekort?

Het vereist eigen vermogen kent ook een minimum niveau (het minimaal vereist eigen vermogen). Eind 2016 had ING CDC Pensioenfondsen een beleidsdekkingsgraad die lager was dan dit minimum niveau (104%). Daardoor had het fonds op dat moment een dekkingstekort. Per 31 maart 2017 was de beleidsdekkingsgraad weer hoger dan het minimum niveau.

Wanneer is toeslagverlening mogelijk?

Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan 110% mag het fonds geen toeslagen verlenen. Is de beleidsdekkingsgraad hoger dan 110% dan mag het fonds in principe toeslagen verlenen voor zover dit mogelijk is op basis van de omvang van de reserves op dat moment. Dit heet toekomstbestendig indexeren.

Reservetekort daalt in Q1 2017 licht

De beleidsdekkingsgraad per 31 maart 2017 bedroeg 105%. Dit is een lichte stijging ten opzichte van de beleidsdekkingsgraad aan het einde van Q4 2016, die toen 104% bedroeg. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraden van de laatste 12 maanden. Omdat de dekkingsgraad in Q1 2017 hoger was dan die in Q1 2016, is de beleidsdekkingsgraad dit kwartaal iets gestegen. Voor het lopende herstelplan heeft dit geen gevolgen.

Ontwikkeling dekkingsgraden

De ontwikkeling van het pensioenvermogen en de pensioenverplichtingen gedurende de laatste vier kwartalen was als volgt:

Op basis van DNB rentecurve

in € miljoen	Einde Q1 2017	Einde Q4 2016*	Einde Q3 2016	Einde Q2 2016
Pensioenvermogen	1.001	927	907	820
Pensioenverplichtingen	912	869	888	786
Dekkingsgraad	110%	107%	102%	104%
Beleidsdekkingsgraad	105%	104%	105%	107%

*Cijfers conform jaarrekening 2016

Uit dit overzicht blijkt dat de dekkingsgraad in het eerste kwartaal van 2017 steeg van 107% naar 110% (+3%). De rekenrente steeg en er werden positieve aandelenrendementen behaald. Door de rentestijging nam de marktwaarde van de (langlopende) obligaties in de matching portefeuille af, met als gevolg een negatief rendement op obligaties (zie beleggingen). Een ander effect van de rentestijging was een afname van de boekwaarde van de pensioenverplichtingen.

Tegelijkertijd vond er opbouw van pensioenen plaats op basis van premies van de werkgever. Door deze ontwikkelingen steeg de dekkingsgraad per saldo ten opzichte van het voorgaande kwartaal met ruim 3%. Omdat de beleidsdekkingsgraad een gemiddelde is van de laatste 12 maanden en niet alleen van het laatste kwartaal, was het effect van dit alles op de beleidsdekkingsgraad beperkt (per saldo plus 1%).

Conclusie

De gestegen rente en positieve aandelenrendementen hebben geleid tot een toename van de dekkingsgraad in het eerste kwartaal van 2017 van 107% tot 110%. De beleidsdekkingsgraad nam licht toe van 104% tot 105%. Het lopende [herstelplan](#) blijft dan ook van kracht.

Verkiezingen en aantrekkende groei in Europa

Het beleggingsbeleid van ING CDC Pensioenfonds is gericht op de lange termijn. Als startend fonds heeft ING CDC Pensioenfonds in 2014 gekozen voor een beleggingsbeleid dat in de eerste jaren verhoudingsgewijs behoedzaam is (met relatief veel staatsobligaties), maar waarbij voldoende rendementspotentieel in de beleggingsportefeuille overblijft om eventueel te kunnen indexeren.

Twee portefeuilles

De beleggingen van ING CDC Pensioenfonds zijn onderverdeeld in twee portefeuilles.

Matching portefeuille	Return portefeuille
<p>Deze portefeuille heeft als primair doel om de (nominale) pensioenverplichtingen te financieren.</p> <p>In de matching portefeuille wordt hoofdzakelijk belegd in Europese staatsobligaties van een hoge kwaliteit die zodanig worden gekozen dat de geldstromen van de obligaties en de pensioenuitkeringen voor een belangrijk deel met elkaar samenvallen ('matchen').</p> <p>De omvang van de matching portefeuille bedraagt per 31 maart 2017 circa 60% van het belegd vermogen van ING CDC Pensioenfonds, vrijwel in lijn met de strategische allocatie en conform het ingroeipad van het fonds.</p>	<p>Deze portefeuille heeft als primair doel om (op termijn) voldoende rendement te creëren om toeslagverlening mogelijk te maken.</p> <p>In de return portefeuille wordt gezocht naar een hoger rendement door te beleggen in aandelen en onroerend goed.</p> <p>De omvang van de return portefeuille bedraagt per 31 maart 2017 circa 40% van het belegd vermogen van ING CDC Pensioenfonds, vrijwel in lijn met de strategische allocatie en conform het ingroeipad van het fonds.</p>

Ontwikkelingen op de financiële markten

In het eerste kwartaal van 2017 hebben de aandelenmarkten positief gepresteerd, met name de opkomende markten met een rendement van meer dan 10% in lokale valuta. De aandelenmarkten van Europa en de Verenigde Staten, de grootste allocatie in de aandelenportefeuille, behaalden rendementen van ongeveer 6%. De stijging kwam als gevolg van de aantrekkende wereldeconomie, waar vooral Europa positief leek te verrassen. Obligatiekoersen waren beweeglijk, maar eindigden uiteindelijk toch lager door een gestegen rente.

De Amerikaanse centrale bank (FED) verhoogde voor het tweede kwartaal achter elkaar de rente met 0,25% op basis van de inflatie- en werkgelegenheidsontwikkelingen. De Europese centrale bank (ECB) kocht tot maart 2017 € 80 mld. per maand aan obligaties. Na maart is dit gereduceerd tot € 60 mld. per maand tot minimaal eind 2017. Mario Draghi (president van de

ECB) benadrukte dat het huidige beleid nog enige tijd zal worden voortgezet. De Japanse centrale bank (BOJ) liet het beleid ongewijzigd en heeft nog steeds als doel een 10-jaars rente van rond de 0%, ondanks de verwachtingen van een groeiende economie en een oplopende inflatie.

De aandelenportefeuille behaalde ruim 6% rendement in het eerste kwartaal, waarbij met name de aandelen in opkomende markten een sterke performance lieten zien als gevolg van een aantrekkende economische groei wereldwijd. Amerikaanse aandelen bleven relatief achter als gevolg van een zwakkere dollar en het uitblijven van concrete plannen van president Trump. Beursgenoteerd vastgoed bleef met 1% rendement duidelijk achter als gevolg van mogelijke renteverhogingen. Nederlandse woningen bleven het goed doen met als gevolg een rendement van circa 4% op deze beleggingscategorie in het eerste kwartaal. De obligatieportefeuille liet een waardedaling van circa 4% zien door de stijgende rente. Door onder andere de sterkere waardedaling van de verplichtingen en de goede rendementen op de return portefeuille steeg de dekkingsgraad ruim 3 procentpunten naar bijna 110%.

Benchmark

ING CDC Pensioenfonds beoordeelt de beleggingsrendementen door deze te vergelijken met een benchmark die is afgeleid van het strategisch beleggingsbeleid. Een benchmark is een meetlat om de prestaties van de beleggingsportefeuille te evalueren op de langere termijn. Het totaal rendement is een gewogen gemiddelde van het rendement van de matching portefeuille en de return portefeuille. Omdat valutakoersen een grote rol spelen bij de buitenlandse beleggingen in de return portefeuille, dekt het fonds de niet-euro valutaschommelingen voor een belangrijk deel af. Het resultaat van deze valuta-afdekking wordt bij het totaal rendement geteld.

	Beleggingsportefeuille ING CDC Pensioenfonds Q1 2017	Benchmark Q1 2017	Beleggingsportefeuille ING CDC Pensioenfonds 2017	Benchmark 2017
Matching portefeuille	-3,8%	-3,8%	-3,8%	-3,8%
Return portefeuille	+6,1%	+5,7%	+6,1%	+5,7%
Valuta-afdekking	-0,0%	-0,2%	-0,0%	-0,2%
Totaal rendement*	-0,1%	-0,4%	+0,1%	-0,4%

*Het totaal rendement is gebaseerd op de gewogen gemiddelden van de matching portefeuille, return portefeuille en valuta-afdekking.

In het eerste kwartaal van 2017 heeft ING CDC Pensioenfonds met de matching portefeuille een rendement behaald van -3,8%. De return portefeuille behaalde een rendement van +6,1%. De valuta-afdekking had geen invloed op de portefeuille. Het gewogen totaal rendement op de beleggingen van ING CDC Pensioenfonds was -0,1%.

Investeren in verbeteringen

Voor een digitaal fonds als ING CDC Pensioenfonds is het van belang te blijven investeren in online communicatie. Zo werden in het eerste kwartaal de Mijn Omgevingen van de pensioenfonds aan elkaar gekoppeld. Een verbeterde versie van de Pensioenplanner ging live. Verder bracht het fonds de wintereditie van de digitale nieuwsbrief uit met actuele onderwerpen zoals het toeslagbesluit en de opbouw van de pensioenbijdrage.

Nieuwe interface vereenvoudigt pensioenzaken

De Mijn Omgevingen van de pensioenfonds van ING en NN Group zijn in het eerste kwartaal via een nieuwe interface aan elkaar gekoppeld. Voortaan kunnen deelnemers via één centrale route hun pensioenaanspraken bij meerdere fondsen bekijken en hun pensioenzaken op één plek regelen. Na de inlog met DigiD op '[Mijn Pensioen](#)' kunnen deelnemers het fonds naar keuze bezoeken, berichten en documenten lezen en pensioenzaken zoals een verhuizing regelen. Lees [hier](#) het volledige nieuwsbericht.

Pensioenplanner 3.0

Om bezoekers sneller antwoord te geven op de kernvraag 'krijg ik later genoeg pensioen?', is een verbeterde versie van de Pensioenplanner live gegaan. De tool maakt het switchen van modules makkelijker. Het bevat meer beeld en minder tekst. Wie de planner al eerder heeft bezocht kan het onderdeel educatie overslaan. Release 3.0 geeft deelnemers inzicht in hun pensioen en handelingsperspectief om in actie te komen indien het resultaat tegenvalt. Klik [hier](#) om in te loggen.

We richten ons leven in zoals we willen

Met 'we richten ons leven in zoals we willen. Wat betekent dit voor jouw pensioen?', vroeg het fonds in de wintereditie van de [Special](#) aandacht voor onderwerpen als waardeoverdracht en partnerpensioen. Ook het toeslagbesluit over 2016 en de opbouw van de pensioenbijdrage kwamen aan bod.

Gewezen deelnemers en pensioengerechtigden

In het eerste kwartaal zette het fonds een telefonische/online enquête in om de tevredenheid van gewezen deelnemers en pensioengerechtigden te meten. Ook kregen ze vragen voorgelegd over de merkwwaarden van het fonds en de kwaliteit van de communicatie. De scores:

	Gewezen deelnemers		Pensioengerechtigden	
	Doelstelling	2016	Doelstelling	2016
Algemene tevredenheid over fonds	7,0	6	7,0	8,1
Tevredenheid over pensioenloket (bereikbaar, gemak juiste persoon vinden, deskundig, vriendelijk, nakomen afspraken, kennis persoonlijke situatie)	7,0	5,9	7,0	7,8
Is tevreden over informatiemiddelen (begrijpelijk, hoeveelheid informatie, belang van informatie en vormgeving)	70%	74%	70%	83%
Herkent merkwwaarden van het fonds	50%	57%	50%	65%

Ontwikkeling deelnemersbestand

In het eerste kwartaal heeft het deelnemersbestand zich als volgt ontwikkeld:

	Q1 2017			Q4 2016			Q3 2016			Q2 2016		
	man	vrouw	in %	man	vrouw	in %	man	vrouw	in %	man	vrouw	in %
Werkt bij ING	9.016	5.124	74,5%	9.221	5.308	77,3%	9.348	5.399	79,8%	9.493	5.445	81,5%
Werkt niet meer bij ING	2.738	1.858	24,2%	2.424	1.630	21,6%	2.119	1.437	19,2%	1.923	1.317	17,7%
Met pensioen	106	58	0,9%	91	50	0,7%	82	49	0,7%	66	45	0,6%
Arbeidsongeschikt	35	50	0,4%	34	42	0,4%	29	34	0,3%	20	29	0,3%
Totaal	11.895	7.090	100%	11.770	7.030	100%	11.578	6.919	100%	11.502	6.836	100%
Totaal man/vrouw	18.985			18.800			18.497			18.338		

Governance – blik op de toekomst

Bestuur stelt beloningsbeleid vast

Per 1 januari heeft het bestuur het [beloningsbeleid](#) voor de leden van het bestuur, het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht vastgesteld. De beloningen zijn gebaseerd op de marktconforme vergoedingen voor dergelijke functies en de normen voor tijdsbesteding van De Nederlandsche Bank (DNB). Daarbij is wel rekening gehouden met de efficiencyvoordelen van de nauwe samenwerking met NN CDC Pensioenfonds.

Toeslagbesluit

In het eerste kwartaal heeft het bestuur het besluit bekend gemaakt dat toeslagverlening over 2016 niet mogelijk is. De gemiste toeslag wordt wel bijgehouden in de administratie van het fonds. Zodra de beleidsdekkingsgraad van het fonds hoog genoeg is, kan er in principe geïndexeerd worden. Inhaalindexatie is mogelijk zodra de beleidsdekkingsgraad van het fonds hoger is dan ongeveer 130%. Lees [hier](#) het toeslagbesluit.

Verantwoordingsorgaan

In het eerste kwartaal heeft het [verantwoordingsorgaan](#) een positief advies uitgebracht om het communicatiebeleidsplan 2016 met twee jaar – 2017 en 2018 – te verlengen.

Disclaimer

Dit kwartaalbericht is op zorgvuldige wijze tot stand gekomen. In het jaarverslag over 2017 worden de definitieve cijfers gepubliceerd. Aan dit bericht kunnen geen rechten worden ontleend.